

A. Maatregelen m.b.t. omgaan met het corona virus (28 februari 2020)

1. Tijdens vieringen in parochies en instellingen is het ontvangen van de communie op de tong niet mogelijk;
2. De communie kan alleen op de hand worden ontvangen en dient alleen door de celebrant uitgereikt te worden.
3. De kelkcommunie is voorbehouden aan de celebrant;
4. Kerkgangers geven elkaar bij de vredeswens niet de hand;
5. Er wordt geen gebruik gemaakt van wijwater bij binnenkomst en verlaten van de kerk.

Neem de algemene persoonlijke hygiënemaatregelen die het RIVM adviseert in acht:

- *Regelmatig handen wassen*
- *In de binnenkant van de elleboog hoesten en niezen*
- *Papieren zakdoekjes gebruiken*
- *Geen handen schudden*

De bisschoppen vragen de gelovigen om te bidden voor alle mensen die wereldwijd slachtoffer zijn van het virus en voor allen die patiënten met hun zorg en deskundigheid begeleiden.

B. Aanvullende richtlijnen n.a.v. veel gestelde vragen (13 maart 2020)

I. SACRAMENTEN

1. Hoe moet worden omgegaan met het gebruik van **water** bij het sacrament van het doopsel?

Gebruik vers, schoon water en giet dat in een schoongemaakte kan, droog het hoofd van de dopeling af met een schone handdoek, die eenmalig gebruikt en daarna gewassen wordt. Was als bedienaar van het doopsel vóór en na de doopbediening de handen. Het gezegende doopwater dient nadien in het sacrarium (meestal aanwezig in de sacristie) te worden gegoten.

2. Hoe moet worden omgegaan met **zalving** bij doopsel, vormsel, sacrament van de zieken?

Algemeen advies/richtlijn:

- *Was als bedienaar vóór en na de zalving de handen.*
- *Wanneer direct lichamelijk contact bij de zalving vermeden moet worden, kan gebruik worden gemaakt van een zgn. 'virgula' (staafje). Wanneer gekozen wordt voor een wattenstaafje, dan dient dit staafje nadien te worden verbrand, aangezien de Heilige Oliën nooit als wegwerpmateriaal kunnen worden beschouwd.*

Bij het sacrament van de zieken moet onderscheid gemaakt worden tussen mensen die in algemene zin ernstig ziek zijn én degenen die met het coronavirus zijn besmet:

- *Bij mensen die in algemene zin ernstig ziek zijn: zie algemeen advies/richtlijn*
- *Bij mensen die met het coronavirus zijn besmet en die in een ziekenhuis zijn opgenomen, vraag naar de richtlijnen van de instelling.*

3. Welke maatregelen zijn van belang voor de viering van de **Eucharistie**?

Neem de bovenstaande (5) maatregelen van de bisschoppen genoemd in het kader onder A in acht.

Het communiceren op de hand geldt ook in kleine kring, zoals in religieuze gemeenschappen en wanneer de H. Communie thuis wordt uitgereikt.

*Als door de omstandigheden de communie wordt verlangd, maar niet ontvangen kan worden, kan met de desbetreffende persoon gesproken worden over de **geestelijke communie**, die zonder sacramentele nuttigheid een innige vereniging met Christus bewerkt.*

*Indien het niet mogelijk is een eucharistieviering bij te wonen, adviseer gelovigen gebruik te maken van de mogelijkheden die **radio, TV en internet** bieden (bv. Radio Maria met dagelijkse Eucharistievieringen om 9.00 uur en 19.00 uur, Eucharistieviering op zondag door KRO om 10.00 uur, KatholiekLeven.nl).*

*Waar publieke liturgische zondagsvieringen niet kunnen plaatsvinden, kunnen priesters privé of met hun teamleden op zondag in besloten kring de Eucharistie vieren. Zo wordt de kracht van het **plaatsvervangend gebed** getoond.*

*De **handwassing** tijdens de eucharistieviering moet gebeuren met schoon water, eventueel zeep. Nadien worden de handen afgedroogd met een schone handdoek, die eenmalig gebruikt en daarna gewassen wordt. Het wordt aanbevolen de handwassing te herhalen na het communie-uitreiken.*

*Zorg voor een telkens (bij elke viering) schoongewassen **kelkdoekje**.*

*Het drinken uit de kelk is voorbehouden aan de hoofdcelebrant. Bij **concelebratie** communiceren de concelebrerende priesters voor de geldigheid onder beide gedaanten door indoping ('per intinctionem') van de heilige hostie. Een assisterende diaken kan de communie onder één gedaante ontvangen en indien dit gewenst is onder beide gedaanten door indoping. De kelk wordt alleen door de hoofdcelebrant gepurificeerd.*

*Bij de **woord- en communieviering** wordt de communie -vgl. in de eucharistieviering- uitgereikt (in de hand) alleen door de persoon die de viering leidt.*

*Mocht de **uitreiking** van de H. Communie door alleen de celebrant ondoenlijk zijn, dan kan een medepriester, diaken of andere bedienaar assisteren, mits zij direct voor en na de uitreiking zorgvuldig hun handen wassen en ontsmetten met desinfecterende handgel.*

4. Op welke manier vinden collectes plaats?

In plaats van het doorgeven van collecteschalen verdient het aanbeveling om collectes voorlopig bij de uitgang van de kerk te houden. Dit betekent dat collectanten aan het einde van de viering bij de deur van de kerk met een collecteschaal staan. Nadien dienen de collectanten zorgvuldig hun handen te wassen.

II. PASTORALE CONTACTEN

1. Hoe kunnen pastorale contacten met de gelovigen worden onderhouden bij verdere verspreiding van het virus?

*Maak optimaal gebruik van de **moderne communicatiemiddelen** (telefoon, email, facetime, skype, e.a.).*

*Houd **gepaste afstand** van mensen die verkouden zijn/hoesten.*

Dit geldt ook bij het sacrament van boete en verzoening, zowel wanneer de biecht plaatsvindt in een biechtstoel alsook elders.

*Als het mensen betreft die thuis of in het ziekenhuis, in **quarantaine of isolatie**, zijn, vraag advies aan de huisarts of naar de richtlijnen van de instelling.*

III. VERGADERINGEN/BIJEENKOMSTEN

1. Kunnen geplande **vergaderingen en bijeenkomsten** van besturen, pastorale team, catechese-groepen, parochiekern-commissies, koorrepetities e.a. voortgang vinden?

Het houden van samenkomsten in grotere groepen wordt ontraden.

IV. VOORZIENINGEN

1. Welke **voorzieningen** moeten we treffen in de kerk, pastorie, sacristie, secretariaatsruimte, vergaderzaal, toiletten?

Zorg dat de kerk en de andere genoemde ruimten regelmatig geventileerd en goed schoon gemaakt worden.

Zorg voor desinfecterende handgel, vloeibare handzeep, papieren handdoeken e.d.

Verwijder handdoeken waaraan ieder zijn/haar handen kan afdrogen.